

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi

Dönem IV

**Çocukluk Çağında
Metabolik Karaciğer Hastalıkları ve
Siroz**

Dr. Yeşim Öztürk

Çocuk Gastroenteroloji, Hepatoloji ve Beslenme Bilim
Dalı

Mayıs 2020

Metabolik Karaciğer Hastalıkları

- Birçok kalıtsal metabolik hastalık karaciğer hastalığı şeklinde kendini gösterir.
- **Geliş şekilleri:**
 - Karaciğer yetmezliği
 - Ensefalopati ya da Reye-benzeri sendrom
 - Kronik kolestaz
 - Hepatomegali
 - Hepatosplenomegali

Metabolik Karaciğer Hastalıklarında Tanı

- **Anamnez** Anne-baba arasında akrabalık, kardeş ölümü, annenin gebeliğinde HELLP sendromu, stres (enfeksiyon, travma, aşı..) ile tetiklenen ataklar şeklinde hastalık, belirli yiyeceklerden sakınma öyküsü
- **Fizik inceleme**
 - . **Büyüme ve gelişmenin** değerlendirilmesi,
 - . **Dismorfizm, organomegali** ve **nörolojik bozukluğun** değerlendirilmesi,
 - . **Detaylı göz muayenesi**, özel bir takım göz bulguları lizozomal, peroksizomal ve solunum sistemi bozukluklarında görülebilir.
 - . **Kalp ve böbreklerin** değerlendirilmesi
 - . **Nörofizyolojik testler**

Karacięeri etkileyen doęumsal metabolik hastalıklar

Karbonhidrat metabolizması bozuklukları

- Glikojen depo hastalıkları (tip Ia, tip Ib,III, IV, VI,IX, XI)
- Konjenital glikolizasyon bozuklukları
- Galaktozemi
- Hereditör fruktoz intoleransı, fruktoz-1,6 difosfataz eksikliği

Amino asit ve protein metabolizması bozuklukları

- Tirozinemi tip I,II
- Üre siklus enzim defektleri
 - CPS eksikliği
 - OTC eksikliği
 - Sitrülinemi tip I
 - Arjininosüksinik asidüri
 - Arjininemi N-AGS eksikliği
- Akçaağaç şurubu idrarı hastalığı

Lipit metabolizması bozuklukları

- Gaucher hastalığı tip1
- Nieman-Pick tip C
- Wolman hastalığı ve kolesterol ester depo hastalığı
- Homozigot familial hiperkolesterolemi

Safra asit metabolizması bozuklukları

- İzomeraz eksikliği, redüktaz eksikliği, Zelweger sendromu

Metal metabolizması bozuklukları

- Wilson hastalığı
- Hepatik bakır birikimi
- İndian çocukluk çağı sirozu
- Neonatal demir depo hastalığı

Bilirübin metabolizması bozuklukları

- Crigler-Najjar tip I, II
- Gilbert hastalığı
- Dubin-Johnson sendromu
- Rotor sendromu

Mitokondrial solunum zinciri bozuklukları

Diğer

- Alfa-1 antitripsin eksikliği
- Sitrülinemi tip II (Citrin eksikliği)
- Kistik fibrozis
- Eritropoietik protoporfiri
- Polikistik böbrek hastalığı
- Alper's Huttenlocher sendromu
- Reye sendromu
- Abetalipoproteinemi

Metabolik karaciğer hastalıklarında tanı testleri

Presenting feature	Investigations
Liver failure	Erythrocyte galactose-1-phosphate uridytransferase (Beutler test) Plasma and urine amino acids Urine organic acids Urine succinylacetone Plasma α -fetoprotein Plasma lactate Plasma/blood spot acylcarnitines Plasma ferritin, TIBC Serum α_1 -antitrypsin and phenotype
Encephalopathy or Reye-like illness	Plasma ammonia Plasma lactate Urine organic acids Plasma and urine amino acids Plasma/blood spot acylcarnitines
Cholestasis	As for liver failure, <i>plus</i> : Plasma very long-chain fatty acids Plasma transferrin isoforms Vacuolated lymphocytes in peripheral blood Storage cells in liver/bone-marrow biopsy Consider specific enzyme assay in leukocytes/fibroblasts Urine and plasma bile acids
Isolated hepatomegaly or hepatosplenomegaly	Plasma glucose, lactate Plasma urate Plasma lipids Urine oligosaccharides Urine glycosaminoglycans Liver histology Consider specific enzyme analysis on liver/leukocytes Vacuolated lymphocytes Storage cells in liver/bone marrow Plasma chitotriosidase Plasma transferrin isoforms

Bilirübinin konjugasyonunda kalıtsal eksiklik (famıyal nonhemolitik indirekt hiperbilirübinemi)

- **Crıgler-Najjar sendromu tip 1**

OR, UGT1A1 aktivite yokluęu, >35mutasyon

Homozigot YD'da (1-3.gün) ağır indirekt hiperbilirübinemi (25-35mg/dL)

Universal komplikasyonu: **kern ikterus (hayat boyu)**

Dışkı açık sarı

Hemoliz yok

Tanı: Safrada bil. konsantrasyonu <10mg/dL (N: 50-100)

Karaciğer dokusunda glukuronil transferaz aktivitesi ↓ (Anestezi kern ikterusu ağırlaştırır!)

Tedavi: Exchange transfüzyon, fototerapi (Hayatın ilk 2 haftası bilirubin <20mg/dL olmalı)

Fenobarbital tip I ve II ayırımında önemli

Fototerapi (uyurken, bilirubin >35 olmamalı)

Yardımcı tedavi: fotobilirübini bağlayan kalsiyum fosfat, kolestiramin, agar

Karaciğer transplantasyonu

Hepatosit transplantasyonu?

Plazmaferez

Hem oksijenaz inhibitörü: metalloporfirin tedavisi (bilirubin üretimini azaltır)

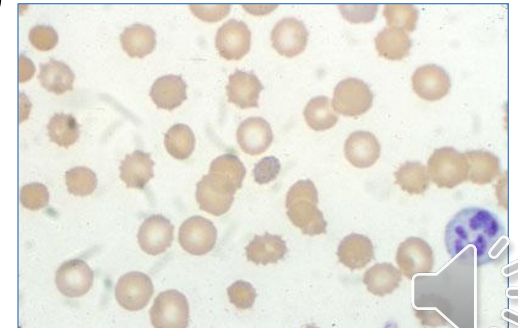
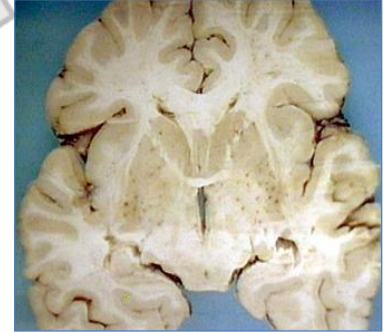
Bilirübinin konjugasyonunda kalıtsal eksiklik (famıyal nonhemolitik indirekt hiperbilirübinemi)

- **Crıgler-Najjar sendromu tip II (parsiyel glukuronil transferaz eksikliği)**
 - OR, >18 mutasyon tanımlanmış.
 - Fenobarbital tedavisine belirgin yanıt +
 - Hemoliz olmadan indirekt hiperbilirübinemi
 - **Tanı:** Safrada bilirübin konsantrasyonu normal.
Fenobarbital tedavisi ile 7-10 günde 2-3mg/dL'e iner.
- **Kalıtsal konjuge (direkt) hiperbilirübinemi**
 - Dubin-Johnson sendromu
 - Rotor sendromu

Wilson Hastalığı (hepatolentiküler dejenerasyon)

- 13q14.3 (p-tipi ATPase; Cu transport eden protein)
- 300 civarı mutasyon varlığı biliniyor. Çoğu vaka compound heterozigot.
- **Hepatik**
 - Asemptomatik hipertransaminazemi
 - Akut fulminan hepatik yetmezlik
 - Kronik hepatit
 - Siroz
- **Nörolojik**
 - Ekstrapiramidal bulgular (konuşmada bozulma, tremor, rijidite, spastisite, mental fonksiyonlar korunmuştur.)
- **Kombine**
- Nadiren; hemoliz, sarılık, hematüri, hiperkalsiüri

Wilson hastalığında tanı

- Kayser-Fleischer halkası (göz muayenesi)
- Seruloplazmin düzeyi ↓ (normal olabilir)
- İdrarla bakır atılımı artmıştır
- D-penisillamin challenge test
- Karaciğerde bakır konsantrasyonu (artmıştır)
- DNA mutasyon analizi

Wilson hastalığında tedavi

- **Tüm kardeşler taranmalıdır**

(serum seruloplamin düzeyi, transaminazlar, idrarda Cu atılımı).

- **Asemptomatik tüm hastalar tedavi edilmelidir.**

Bakırdan kısıtlı diyet (<1 mg/gün)

D-penisillamin

Çinko (idame tedavisinde tercih edilir)

Trientine

Amonyum tetrahidro molibdat (nörolojik bulguları olanlarda değerli)

BAL

- Serum bakır düzeyi 10-15µg/dl arasında tutulmalı

- Kan Cu düzeyi takibi ile, sistemik Cu depleksiyonuna izin verilmemeli

- **Amaç** 4-6 ay içinde 24 saatlik idrarda bakır atılımını <500µg/gün sağlamak

Neonatal demir depo hastalığı

(neonatal hemokromatozis)

- Karaciğer, kalp, endokrin organlarda demir depolanması
- Multiorgan yetmezliği, ex.
- Ailesel olanlarda tekrarlayan gebeliklerde fetal karaciğere direkt toksik anneye ait antikolar+ (alloimmün boz.)
- Tanıda bukkal biyopsi, MR ile ekstrahepatik demir depolanması

Tirozinemi tip 1

- Fumarilasetoasetat hidrolaz eksikliği
- Serumda tirozin ve metionin artmış
- Ağır karaciğer
böbrek
santral sinir sistemi etkilenmesi

Tirozinemi tip 1

- Karaciğer;
 - » hepatomegali
 - » Şiddetli koagülopati (PT,PTT'de uzama)
 - » Transaminazlarda hafif yükselme
 - » Sarılık
 - » Erken siroz, displazi ve HCC gelişmesi
 - » Karaciğer yetmezliği
- Böbrek; tübülopati (Fanconi sendromu)
 - » Aminoasidüri
 - » Fosfatüri
- Rikets (raşitizm)
- Büyüme geriliği, kusma, ishal, hipoglisemi

Tirozinemi tip 1

- **Laboratuvar:**

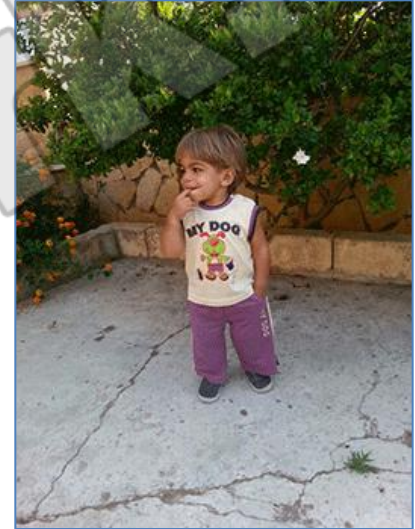
- Hiperbilirübinemi,
- Hipertransaminazemi
- Alfa-fetoprotein (belirgin)
- PT, PTT yüksek

- **Tanı;**

- Serum ve idrarda süksinilaseton artışı
- Enzim analizi
- Mutasyon analizi

- **Tedavi;**

- Diyet (fenilalanin ve tirozinden kısıtlı)
- NTBC
- Karaciğer transplantasyonu

Galaktozemi

- *GALE*, *GALK1* ve *GALT* genlerinde mutasyonlar
- **Tip I**, II, III
- Galaktoz 1-fosfat üridil transferaz eksikliği
- Hücrelerde **galaktoz-1-fosfat** birikir
- Semptomlar hayatın ilk günlerinde ortaya çıkar.

Hipoglisemi

Nöbet, laterji

Huzursuzluk

HSM

Asit

Mental retardasyon

Kusma

ishal

Dehidratasyon

Katarakt

Kilo alamama

Sepsise yatkınlık

Galaktozemi

- Laboratuvar

- İdrarda redükтан madde pozitifliği (galaktozürі)
- Amino asidürі
- Yağlı karaciğer, postglandüler yapılar, siroz

- Tanı

- İdrarda şeker kromotografisi
- Enzim aktivitesi tayini (eritrosit)
- Serumda total galaktoz artışı

- Tedavi

- Galaktoz (laktoz) içeren gıdaların diyetten çıkarılması

Hereditier fruktoz intoleransı

- *ALDOB* geninde mutasyonlar
- Fruktoz-1,6 bifosfat aldolaz eksikliği
- Fruktoz, sükroz içeren yiyecekleri (meyve şekeri, çay şekeri) tükettikten sonra;
 - Kusma
 - Hipoglisemi
 - Konvulziyon
 - Huzursuzluk
 - Sarılık
 - Hepatomegali, siroz
 - Büyüme geriliği
- **Tanı;** Fruktozürinin gösterilmesi (şeker kromatografisi)
- Karaciğer'de hepatik steatozis
- **Tedavi;** Diyetten fruktozun çıkarılması

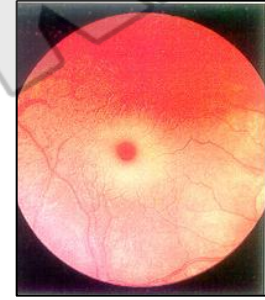
Lizozomal depo hastalıkları

yesimozturk.com

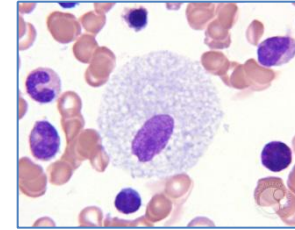
Niemann-Pick tip C

- Sfingomiyelinaz'ın parsiyel eksikliğine bağlı kolesterol taşınmasında sorun ve lizozomlarda kolesterol ve sfingomiyelin birikimi

- **Uzamış yenidoğan sarılığı, kolestaz**

- İlk 1-2 yıl normal
- Yavaş ilerleyen nörodejeneratif bir süreç
- Hepatosplenomegali tip A ve B'deki kadar belirgin değil
- Erişkine kadar yaşar
- Periferik yaymada **lenfositlerde vakuolizasyon**
- Kemik iliğinde **depo hücreleri**
- Göz dibinde **japon bayrağı görünümü**
- **Tanı:** Periferik lokositlerde, kültür fibroblastlarında, lenfoblastlarda **asit sfingomiyelinaz** enzim aktivitesi bakılması
- **Tedavi:** Miglustat, ERT

Lizozomal depo hastalıkları

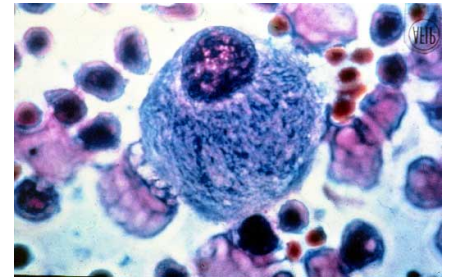
- **Wolman hastalığı**

- Lizozomal asit lipaz eksikliği
- Steatore, sarılık, FTT, hepatosplenomegali, kusma
- Adrenallerde multipl noktasal kalsifikasyonlar
- Kemik iliği aspirasyonunda köpük hücreleri

Gaucher hastalığı (tip 1,2,3)

- Glukoserebrosidaz eksikliği
- Hepato**splenomegali**
- Nörolojik tutulum (tip 2,3)
- Kemik iliği aspirasyonunda Gaucher hücreleri
- Hipersplenizm, kemik tutulumu ve ağrıları
- **Tanı:** enzim aktivitesi ve DNA analizi
- **Tedavi:** Enzim replasman tedavisi
Miglustat

Glikojen depo hastalıkları (GSD)

DISORDERS	BASIC DEFECTS	CLINICAL PRESENTATION	COMMENTS
LIVER GLYCOGENOSES Type/Common Name			
Ia/Von Gierke	Glucose-6-phosphatase	Growth retardation, hepatomegaly, hypoglycemia; elevated blood lactate, cholesterol, triglyceride, and uric acid levels	Common, severe hypoglycemia
Ib	Glucose-6-phosphate translocase	Same as type Ia, with additional findings of neutropenia and impaired neutrophil function	10% of type Ia
IIIa/Cori or Forbes	Liver and muscle debrancher deficiency (amylo-1,6 glucosidase)	Childhood: hepatomegaly, growth retardation, muscle weakness, hypoglycemia, hyperlipidemia, elevated transaminase levels; liver symptoms can progress to liver failure later in life	Common, intermediate severity of hypoglycemia
IIIb	Liver debrancher deficiency; normal muscle enzyme activity	Liver symptoms same as in type IIIa; no muscle symptoms	15% of type III
IV/Andersen	Branching enzyme	Failure to thrive, hypotonia, hepatomegaly, splenomegaly, progressive cirrhosis (death usually before 5th yr), elevated transaminase levels	Rare neuromuscular variants exist
VI/Hers	Liver phosphorylase	Hepatomegaly, typically mild hypoglycemia, hyperlipidemia, and ketosis	Rare, typically benign glycogenosis; severe presentation also known
Phosphorylase kinase deficiency	Phosphorylase kinase	Hepatomegaly, mild hypoglycemia, hyperlipidemia, and ketosis	Common, typically a benign glycogenosis, severe progressive forms also present
Glycogen synthetase deficiency	Glycogen synthetase	Early morning drowsiness and fatigue, fasting hypoglycemia, and ketosis	Decreased liver glycogen store
Fanconi-Bickel syndrome	Glucose transporter 2 (GLUT-2)	Failure to thrive, rickets, hepatomegaly, proximal renal tubular dysfunction, impaired glucose and galactose utilization	GLUT-2 expressed in liver, kidney, pancreas, and intestine

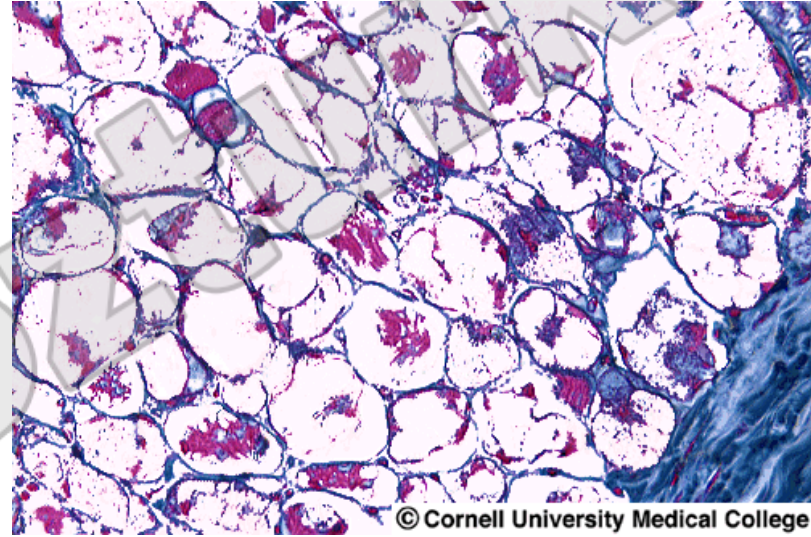
Glikojen depo hastalıkları (GSD)

MUSCLE GLYCOGENOSES Type/Common Name

II/Pompe Infantile	Acid α -glucosidase (acid maltase)	Cardiomegaly, hypotonia, hepatomegaly; onset: birth to 6 mo	Common, cardiorespiratory failure leading to death by age 2 yr; Minimal to no residual enzyme activity
Juvenile	Acid α -glucosidase (acid maltase)	Myopathy, variable cardiomyopathy; onset: childhood	Residual enzyme activity
Adult	Acid α -glucosidase (acid maltase)	Myopathy, respiratory insufficiency; onset: adulthood	Residual enzyme activity
Danon disease	Lysosome-associated membrane protein 2 (LAMP2)	Hypertrophic cardiomyopathy	Rare, X-linked
PRKAG2 deficiency	AMP-activated protein kinase γ	Hypertrophic cardiomyopathy	Autosomal dominant
V/McArdle	Myophosphorylase	Exercise intolerance, muscle cramps, increased fatigability	Common, male predominance
VII/Tarui	Phosphofructokinase	Exercise intolerance, muscle cramps, hemolytic anemia, myoglobinuria	Prevalent in Japanese and Ashkenazi Jews
Phosphoglycerate kinase deficiency	Phosphoglycerate kinase	As with type V	Rare, X-linked
Phosphoglycerate mutase deficiency	M subunit of phosphoglycerate mutase	As with type V	Rare, majority of patients are African-American
Lactate dehydrogenase deficiency	M subunit of lactate dehydrogenase	As with type V	Rare

GSD I

© Cornell University Medical College

- Bebek yüzü, masif hepatomegali, renomegali,
- hipoglisemi, laktik asidoz, hiperürisemi, hiperlipidemi, platelet disfonksiyonu

**Diastazla kolayca geçen
PAS + boyanma**

Kistik fibrozis

- Hafif sarılık
- Transaminazlarda yükselme
- Kolestaz
- Safra kanallarında eozinofilik madde
- Multilobuler siroz (fokal biliyer siroz)
- Tanı
 - Terde Cl
 - Triptik aktivite
 - Mutasyon analizi
- Tedavi
 - Destekleyici
 - UDCA
 - transplantasyon

Kistik fibroziste karaciğer ve safra yolları komplikasyonları

Safra kesesi

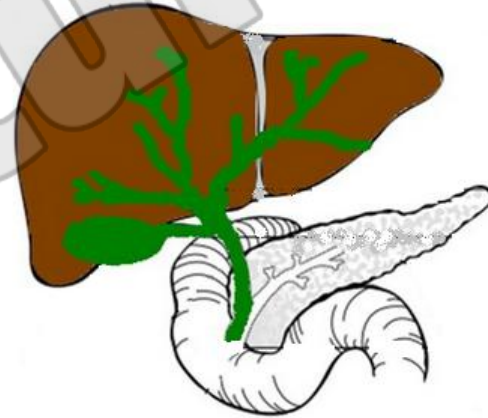
Küçük safra kesesi
Atretik kistik kanallar
Genişlemiş safra kesesi
Kolelitiyazis

Safra kanalları

Duktal taşlar
Koledok stenozu
Sklerozan kolanjit
Kolanjiyokarsinoma

Karaciğer

Hepatosteatozis
Fokal biliyer fibrozis (siroz)
Multilobüler biliyer siroz
Portal hipertansiyon
Karaciğer yetmezliği

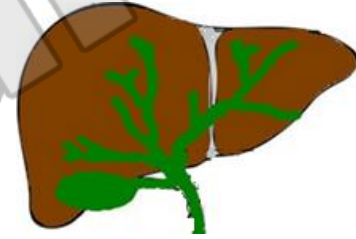

Kistik fibroziste karaciğer hastalığı

- Gelişmiş ülkelerde **mortalitenin %2-3'ünden** sorumlu
- Patolojik olarak kistik fibroziste **3 karaciğer hastalığı:**

– **Hepatosteatozis**

- postmortem **%60**
- Makroveziküler
- Etyolojisi ve klinik önemi?

– **Fokal biliyer fibrozis/siroz (FBC)**

- Postmortem <12 ay bebeklerde %15, büyük çocuklarda %43, erişkinde %72

– **Multilobüler biliyer siroz (MBC)**

- FBC'den daha **ağır**. Hepatositler iyi korunur. **Büyük nodüler karaciğer**
- **Portal hipertansiyon** ve **splenomegali** olur.
- Postmortem **çocuklarda %5, erişkinlerde %20**
- Kistik fibroziste karaciğer yetmezliği alışılmadık bir durum

Kistik fibroziste karaciğer hastalığı

1. Hepatosteatozis

- postmortem %60
- Makroveziküler
- Etyolojisi ve klinik önemi?

KF ilişkili hafif karaciğer hastalığı

- Hafif-orta hepatomegali
- Hafif aralıklı ya da sürekli ALT, AST ↑
- GGT ↑ (FBC'de)
- Bu biyokimyasal anormalliklerin klinik önemi?

Klinik olarak önemli KF ilişkili karaciğer hastalığı

- Aralıklı kanal obstrüksiyonu – tanı zor!

2. Fokal biliyer fibrozis/siroz (FBC)

Ciddi KF ilişkili karaciğer hastalığı

- Portal hipertansiyon
- Kronik karaciğer yetmezliği
- Büyük nodüler karaciğer+spleonmegali (hipersplenizm±)
- Tanı USG ve MRG ile
- Geç çocukluk ve erken adolesanda pik (%15)
- Belirli bir genotipi yok. PY olanlarda sık?

3. Multilobüler biliyer siroz (MBC)

Kistik fibrozisde karaciğer hastalığına yaklaşım-1

- Yıllık klinik ve biyokimyasal izlem
- **Az bir kısmında ciddi kistik fibrozisle ilişkili karaciğer hastalığı** olacağından **MBC** vakalarında portal hipertansiyon ve karaciğer yetmezliği açısından daha yakın izlem
- Transaminaz yüksekliği olanlarda **UDCA** (5-15mg/kg/gün)
- Portal hipertansiyon varsa standart varis tedavisi (bant ligasyonu, shunt cerrahisi, transplantasyon)

Kistik fibrozisde karaciğer hastalığına yaklaşım-2

- **Multilobüler biliyer sirozda karaciğer transplantasyonu**
 - **Sentetik fonksiyonlar bozulmadan**
 - Portal HT ve enfeksiyonlar akciğer fonksiyonlarını bozmadan
 - **Sentetik fonksiyonlar bozulduktan sonra**
 - Hipoalbüminemi
 - Koagülopati
 - Varsı kanamalarının bant lig., shunt cerrahisi ile düzeltilememesi
 - **Posttransplant mortalite ilk yılda %10**
- **Neonatal karaciğer hastalığı:** Yenidoğan tarama programı ile elde edilen veriler:
 - %5 direkt hiperbilirübinemi (>2mg/dl)
 - %0.4 siroz (biliyer atrezi?)

Konjenital glikolizasyon bozuklukları (CDGs)

- Protein ve lipit glikolizasyonunun defektif olmasıyla ortaya çıkan OR kalıtılan heterojen hastalık grubu.
- Protein glikolizasyon boz.= N- glukolizasyon, O-glikolizasyonda sorun +
- Yağ glikolizasyon boz.=gangliosid sentez boz.
- Genellikle bebeklikte başlar. Bulguları çok ağır veya hafif olabilir. Ağır gelişme geriliği, hipotoni, multiorgan tutulumu, hipoglisemi, PLE, normal gelişim.
- **PMM2-CDG (CDG-1a), en sık rastlanan tipidir.** Kliniği çok değişken olabilir. Bebeklikte kaybedilebilecek kadar ağır veya erişkinde hafif bulgular
- **Tanı:**
 - ★ **Transferrin izoformlarının analizi**
 - Moleküler genetik tanı testleri

NAME	DEFECT	DYSMORPHOLOGY	NEUROLOGIC SIGNS	GASTROINTESTINAL SIGNS	OTHER SIGNS
CDGla	Phosphomannomutase 2	Fat maldistribution: narrow waist, fat in axilla, groin, buttock High nasal bridge Prominent jaw Large ears Inverted nipples	Hypotonia Hyporeflexia Strabismus Ataxia: olivopontocerebellar atrophy or hypoplasia Mental retardation (IQ 40-60) Stroke-like episodes Hemorrhagic cerebral infarcts Polyneuropathy Muscle wasting Scoliosis Spinal stenosis Kyphosis Pigmentary retinal degeneration Contractures Seizures	Poor feeding, failure to thrive Carnitine deficiency Diarrhea Liver failure	Cardiomyopathy Pericardial effusions Nephrotic syndrome Renal tubulopathy Severe infections Hypogonadism Absent puberty TBG deficiency ↓ Levels of: antithrombin III, α ₁ acid glycoprotein, α ₁ -antitrypsin, ferritin, ceruloplasmin, proteins C + S, factor XI, complement C1, C3a, C4a
CDGlb	Phosphomannose isomerase	None	Normal development	Protein-losing enteropathy Failure to thrive Chronic intractable diarrhea Hepatic fibrosis Hyperinsulinemic hypoglycemia Vomiting	Coagulopathy ↓ Proteins C, S, antithrombin III
CDGlc	Glucosyltransferase	None	Similar to CDGla but milder Mild cerebellar hypoplasia Seizures		Frequent infections Coagulopathy Failure to thrive Recurrent eyelid edema Pigmentary retinal degeneration
CDGld	Mannosyltransferase	High arched palate	Microcephaly Seizures (severe) Developmental delay CNS atrophy	Failure to thrive	Coagulopathy
CDGle	Dolichol-phosphate-mannose synthetase Failure to thrive	High arched palate Down slanting palpebral fissures Hemangiomas Short arms Small hands Dysplastic nails	Microcephaly Hypotonia Developmental delay Seizures (severe) Cortical blindness Hyperreflexia Delayed myelination	Failure to thrive	↑ CPK
CDGla	N-acetyl-glucosaminyl-transferase II	Facial dysmorphism	Stereotypic hand movements Seizures Developmental delay No neuropathy or cerebellar hypoplasia	Failure to thrive	Coagulopathy
CDGlf	Glucosidase I	Facial dysmorphism	Hypotonia Retardation Seizures	Hepatomegaly	Coagulopathy
CDGlic	GDP-fucose transporter	Facial dysmorphism	Developmental delay Hypotonia	Failure to thrive	Recurrent infections with leukocytosis
CDGx or CDGix	Unknown	Like CDGla Microcephaly	Hypotonia Seizures Cerebellar hypoplasia Developmental delay	Intractable diarrhea Failure to thrive	Nonimmune hydrops Cataracts Thrombocytopenia Renal tubulopathy Distal bone demineralization
CDG-lh	Glucosyltransferase 2*	Facial dysmorphism	Seizures Hypotonia Developmental delay	Chronic diarrhea Protein-losing enteropathy Chronic liver disease	Coagulopathy Renal microcysts Nephrotic syndrome
CDG-X variant	Unknown	None	None	Asymptomatic cryptogenic Chronic liver disease	Coagulopathy
CDGIX	Unknown	None	Developmental delay Hypotonia Cerebral atrophy	Chronic diarrhea Liver cirrhosis	Recurrent infections

Konjenital glikolizasyon bozuklukları (CDGs)

- **Tedavi**

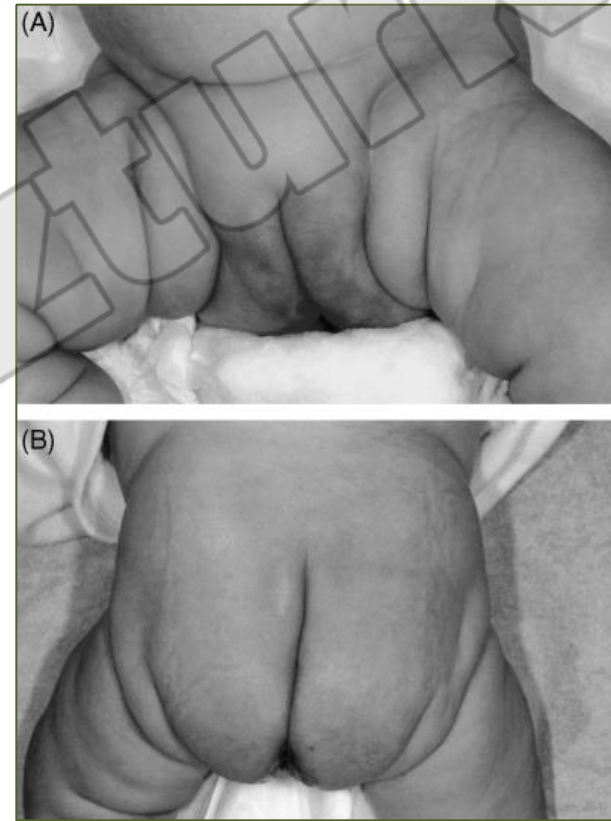
- ✓ MPI-CDG (CDG-Ib) tipi hariç tüm tiplerinde **nutrisyonel destek** (max. enerji)
- ✓ GER, persistan kusma, gelişme geriliği, okuler bulguların ve hipotiroidinin tedavisi
- ✓ İnme benzeri atakların tedavisinde IV hidrasyon ve FTR
- ✓ Erişkinlerde ortopedik yaklaşımlar, skolyoz cerrahisi, tekerlekli sandalye, FTR

- **MPI-CDG (CDG-Ib) tedavisi olan tek tipidir.**

- Hepatik-intestinal hastalık
- **Mannose** 1.0g/kg/gün oral, 5 doza bölünerek verildiğinde hipoproteinemi, koagülasyon bozukluklarını, PLE'yi ve hipoglisemi düzeltir.
- Özellikle operasyon öncesi koagülasyon durumuna dikkat edilmeli, derin ven trombozu riski !
- Asetaminofen ve karaciğerden metabolize edilen ajanlardan kaçınılmalı

Konjenital glikolizasyon bozuklukları (CDGs)

Siroz

- Eriřkinlerden farklı !
 - Etyoloji
 - Çocuk büyüyen ve gelişen yegane varlık
 - Kronik hastalıklarda nutrisyonel durumu hızla bozular ve bunun düzeltilmesi hayatta kalmak için şarttır.

Sirozlu çocuklarda etyoloji ve tanısal testler

Hastalık	Tanısal test
<u>Biliyer atrezi</u>	İntraoperatif kolanjiyogram
Koledok kisti	USG, MRCP (manyetik rezonans kolanjiyopankreatikografi)
Primer Sklerozan Kolanjit	USG, MRCP, karaciğer biyopsisi
HBV	HBeAg/HBeAb, HBV DNA
HCV	Anti-HCV, HCV RNA
Otoimmün Hepatit	ANA, anti-smooth muscle Ab, Anti-Liver-kidney microsomal Ab
Alfa1-antitripsin eksikliği	Serum α 1-antitripsin düzeyi ve fenotip
<u>Galaktozemi</u>	İdrarda indirgen madde, eritrositte galaktoz-1 fosfat üridil transferaz
Alagille sendromu	Karaciğer biyopsisi, fizik muayene bulguları, genetik test
<u>Wilson Hastalığı</u>	Seruloplazmin, 24 saatlik idrarda bakır, Kayser-fleischer halkası, karaciğer bakır konsantrasyonu ölçümü
Tirozinemi tip 1	İdrarda süksinilaseton, kanda aşırı yüksek alfa fötoprotein

- Klinik

- » Kompanse (latent)

- » Dekompanse

Kompanse (latent)

- İştahsızlık, halsizlik
- Hepatosplenomegali
- Epistaksis
- Vasküler spider
- Palmar eritem
- Anormal BSP testi
- Anormal transaminaz düzeyleri
- Kanda protein ve albumin düşüklüğü

Dekompanse

- Sarılık
- Hematemez/melena
- Asit
- Hepatosplenomegali
- Uzamış PT, PTT
- Transaminazlar normal veya yüksek
- Albümin düşük

Klinik

- **Genel**

- Gelişme geriliği
- Malnütrisyon
- Ateş
- Kas zayıflığı

- **Deri ve ekstremiteler**

- Sarılık
- Kızarıklık veya solukluk
- Palmar eritem
- Spider anjioma
- Parmaklarda çomaklaşma
- Ksantomlar

- **Karın**

- . Distansiyon
- . Kaput meduza
- . Asit
- . Karaciğer büyük ya da küçük
- . Splenomegali

- **Santral sinir sistemi**

- Asteriksis
- Babinski bulgusu pozitifliği
- Mental değişiklikler
- Derin tendon refleksi kaybı

- **Diğer**

- Jinekomasti
- Testiküler atrofi
- Feminizasyon
- Gecikmiş puberte

13 yaşında, kız

- Daha önceden yakınması yok
- Gözlerde sararma
- Son iki haftadır halsizlik, karın ağrısı
- Ateş, kusma, ishal yakınması yok
- Zaman zaman açık renkli, yumuşak dışkılama +
- Gövdede, ekstremitelerde kaşıntı, burun kanaması +
- İki yıldır zaman zaman gözlerde sararma öyküsü +
- İlaç kullanımı ya da alerji öyküsü yok.
- Ailede benzer öykü yok

13 yaşında, kız

Fizik muayene

- Skleralar ikterik
- Karaciğer sağ kosta yayı altında 3 cm düzensiz kenarlı ele geliyor
- Dalak sol kosta yayı altında 4 cm palpabl, Traube alanı kapalı
- Göbek çukuru silinmiş.

13 yaşında, kız

Laboratuvar

Normositer anemi (Hb: 8.7g/dL)

Trombositopeni (59×10^3)

Koagülopati (INR:2.1)

Hipoalbuminemi (2.2g/dL)

$INR = (PT_{test} / PT_{normal})^{ISI}$

Total protein: 8.3g/dL

Hepatit/kolestaz (AST: 304 U/L, ALT 133 U/L, direkt bilirübin: 11.8 mg/dL)

Abdominal USG: Hepatomegali (ekojenitesi artmış), splenomegali

13 yaşında, kız

K vitamini ve taze donmuş plazma sonrası
transjuguler karaciğer biyopsisi

Makronodüler siroz ve otoimmün hepatit özellikleri

Steroid tedavisi

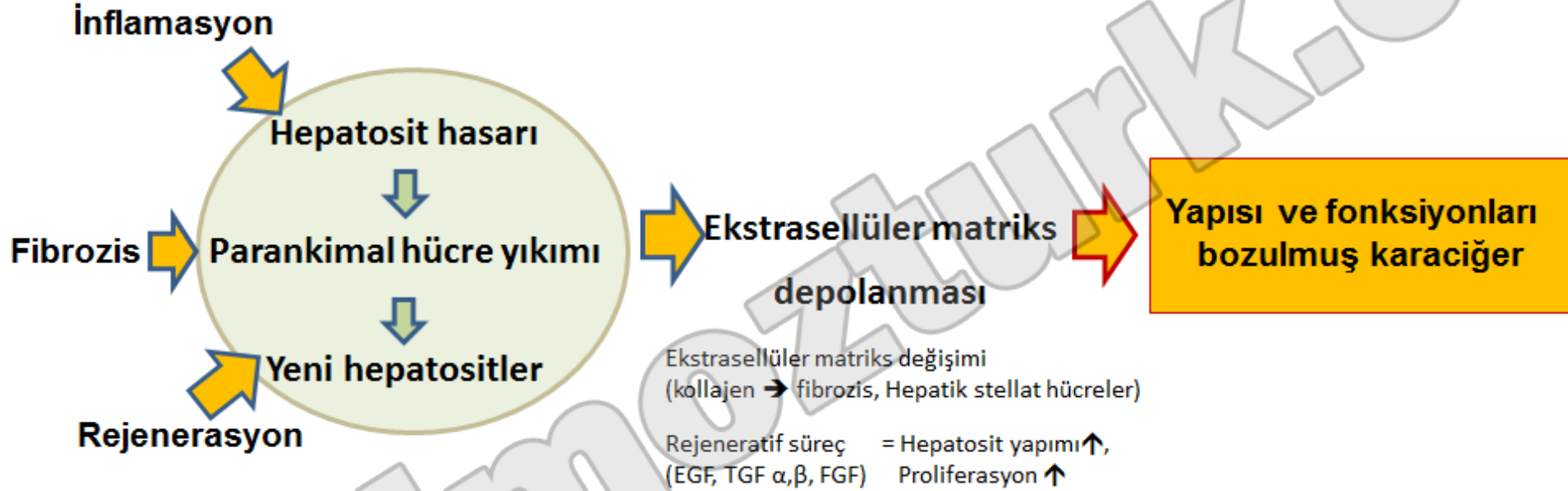
Tedaviye yanıt yok

Karaciğer nakil bekleme listesine alındı

Patofizyoloji

Siroz sınıflaması

- **Morfolojik görünüme göre:**

- Makronodüler
- Mikronodüler

- **Histolojik görünüme göre:**

- Periportal
- Centrilobuler
- Bilier
- Miks

- **Klinik duruma göre:**

- Kompanze
- Dekompanze

Klinik özellikler

- » Gastrointestinal
- » Hematolojik
- » Santral sinir sistemi
- » Dermatolojik
- » Pulmoner
- » Renal
- » Endokrinolojik

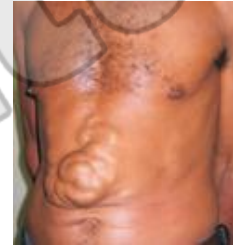
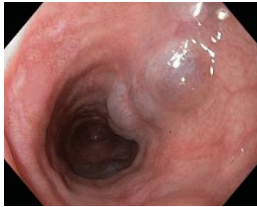
Klinik özellikler- Genel

- İlerleyici karaciğer hastalığı sonunda vücuttaki bütün organ sistemlerini etkiler
- Çocuklarda sirozun klinik özellikleri çok çeşitli olabilir:
 - **İyi büyümeyen asemptomatik bir çocuk** veya
 - **Klasik siroz bulguları** (abd. distansiyon, asit, ödem, portal hipertansiyon ve ensefalopati)olan bir çocuk

Klinik özellikler - Gastrointestinal

- Portal Hipertansiyon
- Özofageal ve/veya gastrik varisler –Hematemez !

- Asit
- Biliyer staz → yağ malabsorpsiyonu, ADEK eksikliği
- Hipersplenizm → hemoliz → pigmente safra taşları

Klinik özellikler - Hematolojik

▪ Anemi, trombositopeni, koagülopati

- Kronik gastrointestinal kayıp
- Hipersplenizme bağlı hemoliz

} **Anemi**

- Dalakta sekestrasyon → **rölatif trombositopeni**
- Yapımın azalması ya da RES'de klirens → **küçük trombositler (MPV ↓)**

- Karaciğerde koag. faktörlerin yapımı ↓
- Yağ malabsorpsiyonu

} **K vitaminine bağlı faktörler (II, VII, IX, X) ↓**

▪ Hemostazdaki dengesizlik → kanama riski ↑ ve tromboemboli riski ↑

Klinik özellikler – Santral sinir sistemi

- Okul performansında kötüleşme
- Uyku bozuklukları
- Kişilik ve duygu durum değişiklikleri
- Huzursuzluk
- Mental durum değişiklikleri
- Hepatik ensefalopati (hafif ↔ ağır)
 - Mental durum
 - Motor fonksiyon
 - Kas tonusu
 - Refleksler ile birlikte tremor ya da asterixis (en karakteristik SSS tutulum özelliği= flapping tremor) <https://www.youtube.com/watch?v=C1dxhupRA8I>

Tablo 2. Çocuklarda hepatik ensefalopati evreleri*.

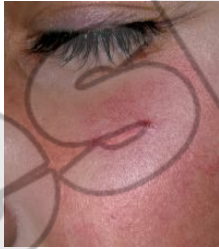
Evre	Klinik bulgu	Refleksler	Nörolojik bulgular	EEG değişiklikleri
0	Yok	Normal	Yok	Normal
I	Bebek/İnfant: Ağlama, huy değişiklikleri, uyku düzeninde değişikliklik, aileye göre çocuğun olduğundan farklı davranması	Normal veya hiperrefleksik	Uygun bir değerlendirme yapmak mümkün olmayabilir.	
	Büyük çocuk/adolesan: Konfüzyon, oryantasyon/dikkatte bozulma, unutkanlık	Normal	Tremor, apraksi, yazının bozulması	Normal veya teta ritminde yavaşlama Trifazik dalgalar
II	Bebek/İnfant: Ağlama, huy değişiklikleri, uyku düzeninde değişikliklik, aileye göre çocuğun olduğundan farklı davranması	Normal veya hiperrefleksik	Uygun bir değerlendirme yapmak mümkün olmayabilir	
	Büyük çocuk/Adolesan: Uykuya meyil, uygunsuz davranışlar, Basit emirlere yanıt verebilir	Hiperrefleksik	Disarti, ataksi	Anormal yaygın yavaşlama, trifazik dalgalar
III	Bebek/İnfant: Uykuda derinleşme (ancak uyandırılabilir), uygunsuz hareketler	Hiperrefleksik	Uygun bir değerlendirme yapmak mümkün olmayabilir	
	Büyük çocuk/Adolesan: Stupor, Basit emirlere hala yanıt verebilir	Hiperrefleksik, Babinski (+)	Rijidite	Anormal yaygın yavaşlama, trifazik dalgalar
IV	Bebek/İnfant: IVa: Komatöz, ağrılı uyarana yanıt (+) IVb: Ağrılı uyarana yanıt (-)	Refleks yok	Deserebre / dekortike	
	Büyük çocuk/Adolesan: IVa: Komatöz, ağrılı uyarana yanıt (+) IVb: Ağrılı uyarana yanıt (-)	Refleks yok	Deserebre / dekortike	Anormal, çok yavaş, delta aktivite

* *The Pediatric Transplant Manual 2nd edition (Management of abdominal transplant surgery; Eds: Lisa Remaley, Bill McGhee, Jorge Reyes, George Mazariegos): Acute liver failure in pediatric Patient, pp:10-29 (Copyright 2009, Children's Hospital of Pittsburgh of UPMC Health System)*

Klinik özellikler – Dermatolojik

- Biliyer obstrüksiyon → sarılık, kaşıntı
- Vasküler değişiklikler → ani kızarma, solukluk, **spider angiomata**, **palmar eritem** (hastalık ilerledikçe görülür)
- **Muehrcke's tırnakları**: tırnak yatağında horizontal beyaz bantlar.

Klinik özellikler – Pulmoner

- **Hepatopulmoner Sendrom**

- Pulmoner yatakta arteriovenöz shunt gelişimi nedeniyle hipoksi ve siyanoz
- Portopulmoner hipertansiyon
- Hiopksi, dispneye neden olur ve O₂ desteği gerekir.
- Uzun süreli siyanoz çomak parmađa neden olur.

Klinik özellikler – Renal

- **Hepatorenal sendrom**

- İleri evre sirozun hayatı tehdit eden komplikasyonu
- Ciddi dolaşım bozukluğu
- **Splanchnic vazodilatasyonun** neden olduğu **systemik vazodilatasyonu** kompanse etmek için aktive olmuş vazokonstrüktör sistemlerin aşırı çalışmasına bağlı **renal arter vazokonstrüksiyonu** ile karakterize fonksiyonel bir hastalık

Hepatorenal sendrom

- Sirotik karaciğerde hepatosit ve stellat hücreden → vazodilatörler (NO, kannabinoidler) → **splanchnic arteriyel vazodilatasyon** → Ort. arteriyel P ↓ → **sempatik sinir sistemi aktivasyonu** → dolaşımda NA ↑+ Kardiak output ↑
- Splanchnic arteriyel vazodilatasyon + vazokonstrüktör sistemler → **renin-angiotensin-aldosterone aktivasyonu ve vazopressin salınımı** → Na ve su retansiyonu (böbrek) → **asit**, serbest su tutulumu (vazopressinle) → hiponatremi
- **Splanchnic vasküler yatak tüm bu vazokonstrüktör sistemlere** (femoral brakial damarlar-kramp; beyin damarları-ensefalopatide rol oynar; renal arterler-hepatorenal sendrom) **dirençlidir.**
- Ort. renal arter resistif indeks ↑
- Yüksek volümlü parasentez sonrası da HRS görülebilir, bu tür parasentezlerde albümin replasmanı gereklidir.

Klinik özellikler – Endokrin

Sirozda,

- Hormonlar konjuge ve metabolize edilemez → hiperinsülinemi → DM
- Adrenal hormonlar metabolize edilemez → androstenedione yapımı ↑ → estrone'dan estradiol'e dönüşüm ↑ → jinekomasti
- Hepatik testosteron yapımı ↓ → yüzde kıllanma ↓, sekonder seks karakterleri gelişimi ↓
- Puberte gecikmesi

Sirozlu çocuklarda fizik muayene bulguları

Muayene	Bulgular
Genel	Kaşeksi, dismorfik bulgular, hepatik fetor
Baş, boyun	Skeral ikter, diş eti kanamaları
Solunum ve KVS	Jinekomasti, kalpte üfürüm, siyanoz, dispne, O ₂ desatürasyonu, ↑jügüler venöz basınç
Karın	Distansiyon, kaput meduza, hepatomegali, büyümüş kc sol lobu, küçülmüş-fibrotik karaciğer, splenomegali, asit
Genitoüriner	İnguinal herni, testiküler atrofi, hidrosel, hemoroidler
Kas-İskelet	Kas güçsüzlüğü, subkutan yağ dokusu ↓, kemik kırıkları
Cilt-Saç	Sarılık, ani kızarma, palmar eritem, solukluk, örümcek nevuslar, telenjektaziler, Muehrcke's tırnakları, berelenme, peteşi, ksantomlar, alopesi
Santral sinir sistemi	Duygu durum boz., mental durum değ., somnolans, anormal davranış, gece körlüğü, anormal DTR, tremorlar, asteriksiz, periferik nöropati

Sirozlu çocuklarda laboratuvar

Tanısal Yöntem	Bulgular
Tam kan sayımı	Anemi, lökopeni, trombositopeni, Burr ve target hücreleri
Karaciğer fonksiyon testleri	AST ve ALT'de hafif anormallik, düşük albümin, globülinlerde değişken yükseklikler, direkt bilirübin↑ (biliyer sirozda ve dekompanze sirozda), ALP ve GGT'de değişken anormallikler
Koagülasyon profili	K vitamini tedavisine cevapsız uzamış INR, değişken PTT uzunluğu
Görüntüleme	USG veya BT veya MRI: anormal karaciğer yapısı ve nodülarite Doppler akım: Hepatofugal portal akım, portal ven trombozu
Histopatolojik bulgular	Rejeneratif nodüller ve onları çevreleyen fibrozis. Biliyer siroz: hepatosit ve kanalikuler kolestaz, safra kanal kaybı veya duktal proliferasyon

Tedavi yönetimi

Asit tedavisi

- Az dolum
- Aşırı akım
- Periferel arteriyel vazodilatasyon

Asit oluşumunda 3 teori

- * **Sistemik vazodilatasyon** + splanchnic dolaşımında **portal hipertansiyona** bağlı uygunsuz sıvı sekestrasyonu → **Renal perfüzyon** ↓ → **Renin-angiotensin-aldosterone** sistemi ve **sempatik SS aktivasyonu** → su ve tuz tutulumu
- * **Plazma volüm** ↑ → periton boşluğuna aşırı sıvı akımı
- * **Hipoalbuminemi** ve **azalmış onkotik basınç** → asit birikimi ↑
- * Sirotik karaciğerde **artmış lenflerden lenf sıvısı** direkt periton boşluğuna sızması → asit birikimi ↑

Asit tedavisi

Asit varlığı spontan bakteriyel peritonit ve hepatorenal sendrom riskini arttırması nedeniyle mortalite üzerine çok etkilidir.

1. Tuz kısıtlaması (birinci basamak)

2. Diüretik (ikinci basamak)

- Spironolakton- aldosteron antagonisti
- Loop diüretikleri-gerekirse (Furosemid)
- Tek başına ya da kombine
- Yakın kan basıncı ve kan é izlemi

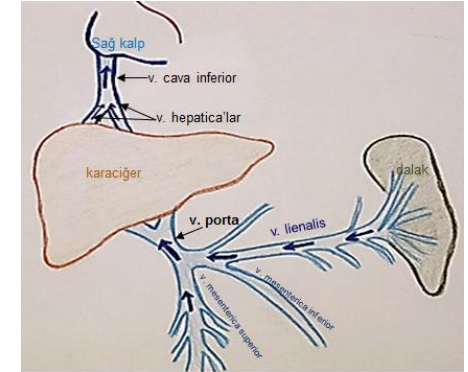
3. Serum albümin <3g/dL ise albümin infüzyonu arkasından IV furosemid

4. Terapötik parasentez

Portal hipertansiyon tedavisi

- Normal portal ven basıncı : 5-10 mm Hg
- Normalde iki venöz sistem arasındaki basınç farkı (=hepatik venöz basınç gradienti [HVPG]) < 4mmHg'dır.
- **PORTAL HİPERTANSİYON = portal ven basıncı > 10mmHg**
veya
HVPG > 4 mmHg
- HVPG ≥ 10 mmHg= Ağır PH = Özofagus varisleri
- HVPG > 12 mmHg → varis kanaması görülür.

Portal hipertansiyon tedavisi

- Portosistemik shuntlar
- Gastrik ve özofageal varislerden hayatı tehdit eden kanama

Yerleşim	Portal dolaşım	Sistemik dolaşım	Klinik sonuç
Proksimal mide ve distal özofagus	Midenin koroner veni	Azygos ven	Submukozal gastroözofageal varisler
Anterior karın duvarı	Falsifarum ligamanda Umbilikal ven Splenik ven dalı Sappey's venleri (kc, diafram çevresi)	Epigastrik karın duvarı venleri	Kaput meduza
Retroperitoneal		Sol renal ven Retzius veni	Genellikle yok Genellikle yok
Anorektal	Orta ve superior hemorrhoidal venler	inferior Hemorrhoidal ven	Bazen hemorrhoidle karışır

Portal hipertansiyon tedavisi

Genel yaklaşım

- İnvasküler volümü düzeltmek
- Anemiği düzeltmek
- Portal basıncı düşürmek
- Kanama yerini bulmak
- Kanamayı durdurmak ve tekrarını önlemek

Portal hipertansiyon tedavisi

Primer profilaksi

- İlk kanamanın önlenmesi
- Nonselektif β -blokürler (propranolol, timolol)
 - » Plasebo ile karşılaştırıldığında %50 etkili
 - » Propranolol + isosorbide-5-mononitrat (1 mg/kg/gün-iki doza bölünerek) daha etkili olabilir.
 - » Kistik fibrozis ve astımda dikkat ! bronkospazm
- Skleroterapi: primer profilaksidede yeri yok.
- Bant ligasyonu: Seçilmiş vakalarda

Acil tedavi

(akut varis kanamasına yaklaşım)

- İki venöz yol açılmalı
- Kan ve sıvılarla volüm replasmanı
- Taşikardi kompensatuvar şok bulgusu ! Beta blokür maskeler !
DİKKAT, beta blokürü kes.
- **Santral venöz oksijen saturasyonu ve venöz laktat düzeyi** doku perfüzyonunun göstergesi
- Beraberinde olabilen akciğer, konjenital kalp hastalıkları, yaş, hemodinamik durum, kanamanın özellikleri göz önüne alınarak **hedef Hb düzeyi 7-9g/dL** olmalı

Acil tedavi

(akut varis kanamasına yaklaşım)

- **Koagülopati düzeltilmeli**

- K vitamini eksikliği – özellikle kolestatik karaciğer hastalıklarında
- Derin trombositopeni ($<20\ 000-50\ 000/\text{mm}^3$) varsa trombosit verilmeli
- Rekombinant Faktör VIIa kullanımı çocukların akut varis kanamalarında önerilmiyor, (Erişkinde etkinliği?)

- **Antibiyotik profilaksisi** – bakteriyel enfeksiyon şüphesi varsa verilmeli

Acil tedavi

(akut varis kanamasına yaklaşım)

- **Nazogastrik tüp yerleştirilmesi**
 - Kanama yerinin belirlenmesi
 - Kanama miktarının belirlenmesi
 - Protein içeriğinin uzaklaştırılması açısından gerekli
 - Oda ısısında steril su ya da serum fizyolojik kullanılmalı
- **IV H₂ reseptör blokörü veya PPI**
- **Hepatik ensefalopatiden koruma**

Acil tedavi

(akut varis kanamasına yaklaşım)

- **Üst GIS endoskopisi**

24 saat içinde çocuk stabil olur olmaz yapılmalı

Akut varis kanamasında endoskopik varis tedavisi şarttır ve **ilk tercih endoskopik bant ligasyonu** olmalıdır.

Bebeklerde ve teknik zorluk yaşanan vakalarda skleroterapi yapılır.

- **Balon tampon:** Kanama hiçbir şekilde kontrol edilemezse yapılmalıdır.

Sengstaken – Blakemore tüpü

2 balon, 4 tüp

her 6-12 saatte bir 5 dakika indirilir, tekrar şişirilir.

Komplikasyonları !

Acil tedavi

(akut varis kanamasına yaklaşım)

Farmakolojik tedavi

- **Vazoaktif ilaçlar**

- 5 günden uzun süre ile ve mutlaka endoskopik tedavilerle birlikte kullanılmalıdır.

1. VAZOPRESSİN:

- Yarılanma ömrü 30 dakika
- 0.33 U/kg bolus >20dakika sürede.
- 0,002-0.005 U/kg/dak .(maksimum 0.01 U/kg/dak.) devamlı infüzyon
- Yan etkileri: sistemik vazokonstrüksiyon, bağırsak iskemisi, kalp-böbrek iskemisi. **Nitrogliserin** bu yan etkilerini düzeltebilir.

Acil tedavi

(akut varis kanamasına yaklaşım)

Farmakolojik tedavi

2. TERLİPRESSİN:

- Vazopressinin uzun etkili sentetik analogu
- Daha az yan etki
- Devamlı infüzyon gerekmiyor
- 2mg IV her 4 saatte bir – kanamasız 24-48 saat geçene kadar devam edilir.

Acil tedavi

(akut varis kanamasına yaklaşım)

Farmakolojik tedavi

3. SOMATOSTATİN ve OKTREETİD:

- Aynı farmakolojik etki
- Oktreetidin yarılanma ömrü daha uzun
- PH'lu çocukların %71'inde GİS kanamasını durdurur.
- **Doz:** somatostatin: 250µg IV bolus, 250 µg/saat devamlı infüzyon (3-5 µg/kg bolus, 3-5µg/kg/saat devamlı infüzyon)

Octreetid: 1-2µg/kg bolus sonra 1-4-5µg/kg/saat infüzyon

Hemostaz sağlandıktan sonra her 12-24 saatte bir doz azaltılır, sonra kesilir.

Acil tedavi

(akut varis kanamasına yaklaşıım)

Endoskopik tedavi-Skleroterapi

Kullanılan ajanlar:

- Polidocanol (%0.5-1-2-3)
- Na tetradocyl sulfate (%1-3)
- Na Morrhuate (%5)
- Ethanolamine oleate (%5)
- Butyl cyanoacrylate (glue)
- Poly N-acetyl glucosamine jel
- Absolu alcohol
- Phenol
- Thrombin (1000U/mL)
- Cephalotin

Acil tedavi

(akut varis kanamasına yaklaşım)

Skleroterapi komplikasyonları

- Perforasyon
- Kanama
- Ülserasyon
- Striktür gelişimi
- Retrosternal ağrı, disfaji
- Plevral effüzyon, X-ray değişiklikleri
- Şilotoraks
- Perikardit

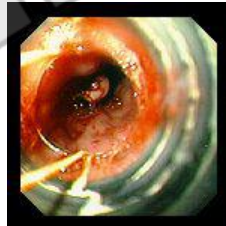
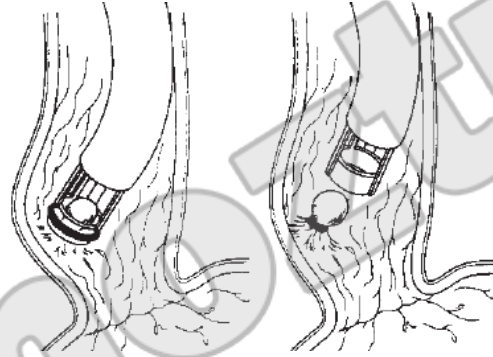
- Motilite bozuklukları
- LES basıncında azalma
- Portal hipertansif gastropati riskinde artış?
- Bronkoözofageal fistül
- Bakteriyemi
- Ateş
- ARDS
- pnömotoraks

Acil tedavi

(akut varis kanamasına yaklaşım)

Endoskopik tedavi - Bant ligasyonu (EBL)

Skleroterapi – Bant ligasyonu karşılaştırılması

	SKLEROTERAPİ	BANT LİGASYONU (EBL)
Akut varis kanaması kontrolü	Etkili	Etkili
Özofagus varisleri eradikasyonu	Etkili	Etkili
Özofagus varisleri eradikasyonu için gereken işlem sayısı	Fazla	Az
İşlem arası kanama	Yüksek risk	Düşük risk
Portal hipertansif gastropati ya da izole gastrik varis gelişimi	Yüksek insidans	Etkisi yok
Özofagus ülserleri	Derin ülserler	Yüzeysel ülserler
Diğer komplikasyonlar	Özofageal perforasyon Striktür Motilite bozuklukları GER	Özofageal perforasyon riski düşük

Sekonder profilaksi

- β -blokür
- Skleroterapi (tekrarlama oranı %25)
- Bant ligasyonu (tekrarlama oranı %4)
- Cerrahi shunt, TIPS
- Karaciğer transplantasyonu (Sirozda, Child-Pugh B-C)

Kanamamanın kontrol edilemediğini gösteren kriterler:

- > 120 saat (5 gün) kanama
- Aşağıdakilerden biri nedeniyle tedavi değişikliğine ihtiyaç olması
 - Taze hematemez veya nazogastrik tüp aspiratında $\geq 2\text{mL/kg}$ veya 100mL taze kan (tedavi başladıktan ≥ 2 saat sonra)
 - 24 saat içinde (ilk resüsitasyon sırasında kan verilmeden) Hb'de 3g (Htc'de %9) düşme olması

Tedavi etkisiz ise yapılacaklar

- 5 gün içinde kanama tekrarlırsa endoskopik girişim tekrarlanır.
- Kombine farmakolojik ve endoskopik tedaviye rağmen inatçı kanamalarda TIPS en iyi yol. TIPS'in uzun süre açık kalması için uğraşılmalıdır.
- TIPS yapılamıyor ya da küçük çocuklar için deneyim yoksa portosistemik shunt düşünölmelidir.

Shunt operasyonları:

- Mezokaval shunt - PORTOSİSTEMİK
- Distal splenorenal shunt (Warren) - PORTOSİSTEMİK
- Rex shunt – PORTOSİSTEMİK DEĞİL !

Portosistemik shuntlar

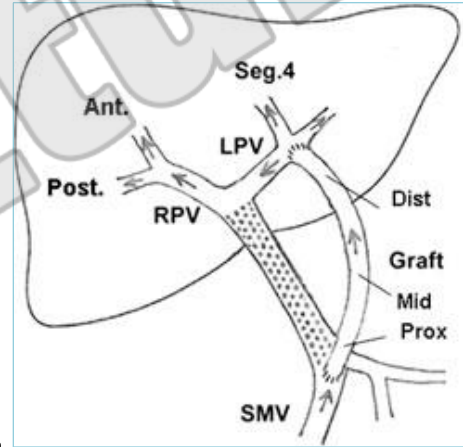
- Karaciğer by-pass edilir
- Karaciğerin sentez fonksiyonları düzelmez hatta uzun dönemde.....
- Varis kanamaları azalır, hipersplenizm azalır

Rex shunt

(mezenterikolenf portal ven bypass; mezoreks bypass; mezoportal bypass)

- Karaciğere kan akımı iyidir
- Koagülopatiyi düzeltir
- Amonyak artmaz
- Bilinç düzelir
- Trombositler artar
- Hastanın büyümesi düzelir
- Varis kanama riski azalır
- Hipersplenizm riski azalır

Shunt ve bypass sonrası prognoz ve komplikasyonlar

- **Shunt trombozu**

- Uzun süre patent kalma oranı %89-97
- İlk hafta boyunca düşük doz heparin
- Antiplatelet ajanlar (aspirin, dipridamol) 3-6 ay süreyle

- **Şilöz asit**

- **Ensefalopati**

- **Portopulmoner sendrom**

- **Karaciğer nodülleri, adenom, fokal nodüler hiperplazi**

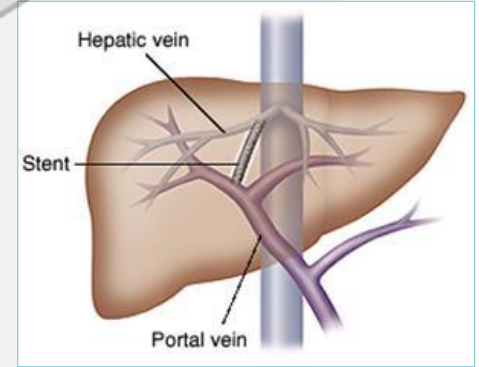

Diğer cerrahi seçenekler

- Varislerin cerrahi olarak bağlanması ve özofageal transection
- Splenektomi ve splenik embolizasyon

TIPS (Transjuguler Intrahepatik Portosistemik Shunt)

- En küçük yapılabildiği yaş 2 yaş
- Vücut ağırlığı için en düşük limit 11.5kg
- PH komplikasyonlarını düzeltme oranı >%90
- Splenomegali ve hipersplenizmi düzeltmesi?
- Çocuklarda portosistemik shunt ameliyatlarında tekrar kanama %50, mortalite %50. (Bir çalışma)

Sirozlu çocuklarda tekrar kanamanın önlenmesi

- Sekonder profilakside bant ligasyonu tercih edilmelidir.
- İlk varis kanamasından sonra 4 hafta bir, 5-6 seans bant ligasyonu yapılmalı. Beraberinde non-selektif beta blokür ve diğerleri kullanılabilir.
- Diğer tedaviler

Gastrik varis kanamalarında tedavi

- Doku adezivleri ile endoskopik tedavi
(N-butyl-cyanoacrylate veya N-butyl-2-cyanoacrylate plus methacyloxysulfolane)
- Baloon-occluded retrograde transvenous obliteration; İzole gastrik fundik varislerde.
Etkinlik? Güvenilirlik?
- TIPS ve/veya portosistemik shunt düşünülebilir.

Koagülopati Tedavisi

- Hipotansiyon, akut GIS kan kaybı, şok varlığına göre tedavi
- Yağ malabsorpsiyonuna bağlı K vit. eksikliğinde parenteral K vit. işe yarayabilir.
- Ciddi olgularda kan ürünleriyle destek gerekir (eritrosit süspansiyonu, taze donmuş plazma)
- Gerektiğinde vazokonstriktörler ve gastrik asit supresyonu yapılır.
- Kan ürünleri akut koagülasyon sorununu düzeltir

Spontan Bakteriyel Peritonit (SBP)

Bağırsak perforasyonu veya başka enfeksiyon odağı olmaksızın asit sıvısının bakteriyel enfeksiyonu

- Geçici bakteriyemi
- Nötrofik fonksiyon boz.
- Kompleman defektleri

Spontan bakteriyel peritonit, uzamış-tekrarlayan enfeksiyonlar

Spontan Bakteriyel Peritonit (SBP)

- Ateş
 - Karın ağrısı
 - Abdominal distansiyon
 - Kusma
 - Huzursuzluk
 - Hipotansiyon
 - Şok
- Yeni başlayan asit
 - Açıklanamayan klinik bozulma

Mutlaka SBP düşün ve parasentezle örnek al !

Spontan Bakteriyel Peritonit (SBP)

- Ateş
- Karın ağrısı
- Abdominal distansiyon
- Kusma
- Huzursuzluk
- Hipotansiyon
- Şok

- Yeni başlayan asit
- Açıklanamayan klinik bozulma

Mutlaka SBP düşün ve parasentezle örnek al !

Örnekte:

- Bakteri ara. Bakteri olmasa da WBC ↑ tanıda yeterli
- Birçok olguda enterik patojenlerden kaynaklanan monomikrobiyal.
- Sefotaksim yeterli
- Kültür sonucuna göre daha geniş spektrumlu antibiyotik verilebilir.
- İlk 12 ay içinde SBP tekrarlama şansı yüksektir: agresif asit tedavisi ve

dekontaminasyonu gerekli

kolon

Hepatik ensefalopati (HE)

- **Porto-sistemik shuntlar** nedeniyle toksik metabolitlerin **değişmiş kan-beyin bariyerini** geçerek neden oldukları reversibl nörolojik olay
- **NH₃** güçlü bir nörotoksin. Protein metabolizması sonucu oluşur. **Kan NH₃ düzeyiyle HE derecesi arasında ilişki yoktur.**
- Büyük çocukların bulguları daha klasik (mental durum değişiklikleri, laterji, stupor, koma)
- Bebeklerde: Huzursuzluk, aşırı uyku, emmede bozulma.

Hepatik ensefalopati tedavisi (HE)

- **Amaç:** NH_3 yapımını azaltmak ve eliminasyonunu arttırmak
- İnatçı HE olmadıkça protein kısıtlaması yapılmamalı
- $<2\text{g/kg}$ protein kısıtlaması önerilmez (aksi takdirde endojen kas yıkımı olur ve hiperamonemi önlenemez)
- **Oral antibiotikler** (neomisin veya rifaksimin) endojen NH_3 üretimini baskılar.
- **Laktüloz** (semisentetik disakkarit) kolona ulaştıkça bakteriler tarafından metabolize edilerek dışkı asidik hale gelir ve NH_3 'ün emilmeden atılımını sağlar.
- **L-ornitin L-aspartat** infüzyonu
- İnatçı ensefalopati, **karaciğer nakil** endikasyonudur.

Hepatorenal Sendrom

- Renal kortikomeduller bölgede kanın redistribüsyonu ve vazokonstriksiyon
- Non-vasomotor mekanizmalar
 - «**bile cast nephropathy**»
Renal tübüllere **bilirubin ve safra asitlerinin direkt toksik etkisi**
 - Enfeksiyonlar veya sistemik inflamatuvar cevabın sonucu olarak **proinflamatuvar sitokinlerin oluşumu**

Hepatorenal Sendromda Tedavi

- Nefrotoksik ajanlardan kaçınmak
- HRS'u kolaylaştıran durumlardan korunmak: Dehidratasyon, GIS kanama, üriner obstrüksiyon, sepsis
- Ağır olgularda é dengesizliği ve azotemi için **hemodiyaliz** gerekli
- Medikal yaklaşımla renal ve hepatik yetmezlik düzeltilemezse tek tedavi seçeneği **karaciğer naklidir**.

Nutrisyonel yaklaşım

- Sirozlu çocukta amaç: optimum büyüme ve gelişmenin sağlanması
- Protein yapımı, glukoz homeostazı ve yağ malabsorpsiyonunda metabolik dengesizliğin kombinasyonu
- Karaciğer nakil listesindeki en sık endikasyon malnütrisyonun neden olduğu komorbiditelerdir. Pediatric End-Stage Liver Disease score (PELD) büyüme geriliği anahtar komponenttir.

Nutrisyonel yaklaşım

- Diyet öyküsü, vitamin ve mineral desteği sorgulanmalı
- Antropometrik ölçümler her kontrolde yapılmalı
- Düşük proteinli, tuzsuz diyetler lezzetli değildir, enerji alımını kısıtlayabilir.
- Masif organomegali ve asit nedeniyle mide kapasitesi sınırlanır ve iştahsızlığa katkıda bulunur.
- **Yağsız vücut kütlesi** önemli, vücut ağırlığı ya da BMI değil ?.
Asit/ödem/sıvı tutulumu, gerçek kas-yağ ve kemik kütlesini anlamamızı engeller.
- Nutrisyonel değerlendirmede MAC ve TSF daha değerli olabilir.

Nutrisyonel yaklaşım

- İnatçı HE dışında **protein alımı kısıtlanmamalı**
- Sirozda en sık görülen nutrisyonel eksiklik yağ malabsorpsiyonudur. A vitamini eks. (gece körlüğü, kseroftalmi, bitot lekeleri), D vit. eks. (raştizm), E vit. eks. (periferel nöropati), K vit. eks. (koagülopati)
- **MCT**
- **LCT** önemli (esansiyel yağ asitleri)
- Günlük enerji ihtiyacı **%150 arttırılmalı**, MCT içeren formüller kullanılmalı
- Gerekirse NG yol ile

Child Pugh Sınıflaması

Tablo 3. Child Pugh Sınıflaması.

Kriter	1 puan	2 puan	3 puan
Bilirubin (mg/100 mL)	<2	2-3	>3
Albumin (g/100 mL)	>3,5	3-3,5	<3
Assit	Yok	Kontrolü kolay	Kontrolü zor
Ensefalopati	Yok	Minimal	İleri
Nutrisyon	Mükemmel	İyi	Yetersiz
	(A) İyi risk	(B) Orta risk	(C) Kötü risk
Puanlama	5 - 6	7 - 9	10 - 15
1 yıllık yaşam	% 100	% 81	% 45
2 yıllık yaşam	% 85	% 57	% 35

Model for End-Stage Liver Disease (MELD) Skoru

- >12 yaş ve erişkinde
- 3 ay içinde gelişecek mortalite riskini hesaplayan matematiksel bir formül

$$MELD = 3.8 \log e(\text{total bil.}) + 11.2 \times \log e (INR) + 9.6 \times \log e (\text{kreatinin})$$

MELD puanlamasına göre hastanede yatmakta olan hastalarda 3 ay içinde ölüm riski.

Meld Puanı	Beklenen Mortalite
40 ve üzeri	% 71.3
30-39	% 52.6
20-29	% 19.6
10-19	% 6
< 9	% 1.9

Pediatric End-Stage Liver Disease score (PELD) (<12 yaş)

- Transplantasyon gereksiniminde önceliği ve aciliyeti belirlemeye yöneliktir
- Yaş, vücut ağırlığı, boy, bilirübin, albümin, INR

$$\text{PELD} = [4.80 [\text{Ln serum bilirubin (mg/dL)}] + 18.57 [\text{Ln INR}] - 6.87 [\text{Ln albumin (g/dL)}] + 4.36 (<1 \text{ yaş}) + 6.67 (\text{gelişme geriliği})]$$

- 11 ile 6 → bekleme listesinde 1 yıllık beklenen yaşam oranı % 86.8
- 7-17 → bekleme listesinde 1 yıllık beklenen yaşam oranı % 76.3
- 17 ↑ → bekleme listesinde 1 yıllık beklenen yaşam oranı % 65

- **PELD puanı 17 ↑** olan hastaların üçte biri transplantasyon uygulanmadığında bir yıl içinde kaybedilmektedir.

Karaciğer nakli kontrendikasyonları

Mutlak kontrendikasyonlar

- **Karaciğer dışı malignite** (standart onkolojik kriterlerle tedavisi mümkün olmayan)
- **Sepsis**
 - kontrol altına alınamayan sistemik enfeksiyon
 - edinsel immun yetm. endromu
- **Karaciğer dışı tedavisi mümkün olmayan ciddi hastalık**
 - Geri dönüşümsüz masif beyin hasarı
 - Majör organları etkileyen ve yaşamsal işlevleri aksatan düzeltilemeyen konjenital anomaliler

Relatif kontrendikasyonlar

- **Standart onkolojik kriterlerle tedavi edilebilme olasılığı olan sistemik maligniteler**
- **Sepsis**
 - Tedavi edilebilir infeksiyon
 - İnsan immun yetmezlik virusu varlığı
- **Karaciğer dışı hastalık varlığı**
 - İlerleyici ekstrahepatik hastalık
 - Madde bağımlılığı

KAYNAKLAR

- ***Nelson Pediatri***

Soru ve katkılarınız için yesim.ozturk@deu.edu.tr e-posta adresinden ulaşabilirsiniz